

Mély-ég objektumok

A kedvezőtlen időjárás miatt kevés észlelés történt novemberben, így az észlelőlista összevontan jelentkezik a következő rovatunkban. A kevés friss anyag ellenére megpróbálom az aktuális ajánlat (Cepheus csillagkép) terméséből bemutatni az égterület objektumait. A közeljövőben ismét lesz belső borítás képmelléklet, melyen hazai CCD-felvételeket fogunk látni az ajánlati területek „látványosságaiból”.

Cr 471 NY Cep

20x60 B: Már szabad szemmel is látszik. Kicsi, tömör paca. Alakja rombusz, aminek a két széle kicsit fényesebb, és enyhén megnyúltságot mutat DNY-ÉK felé. A binokulárban nagyméretű, jellegtelen, szétszórt nyílthalmaznak látszik. Legmarkánsabb része 4 fényes csillagból álló trapéz. Ezen kívül látható még néhány jellegzetes ív, lénc, de az egész halmaz túl nagy ahhoz, hogy látványos legyen. (Szabó Gábor, 1998)

(Sajnos a binokuláros észlelésről készült rajzot nem lehet leközlölni a rossz minőségű papírra, és a gyenge I.M-karika miatt. A rajz egyébként igen tetszetős csillagmezőt mutat. B.E.)

NGC 7023 DF+NY, LBN 475 DF Cep

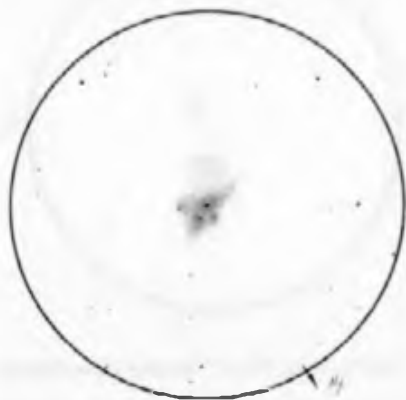
10 L, 47x: Nagyon könnyen bukkantam rá erre az érdekes alakú diffúz ködre a Cepheus bétájától nem messze. 28x-os nagyításnál (nagy látómezőben) mint feltűnő, nagy felületi fényességű köd mutatkozott egy közepes fényességű csillag körül. 47x-es nagyítás már fényesebb területeket is láthatóvá tett, melyek „Y” alakban látszanak a csillagot körülölelve. ÉNy felé – az „Y” szára – a leghalványabb a köd. A legfényesebb a kissé egy lánghyelyre emlékeztető DNY-i rész. A DK-i oldal némileg szálás szerkezetűnek látszott a kiváló átlátszóságú, ám csapnivalóan gyenge nyugodtságú éjszakán – közvetlenül holdkelte előtt. Az „Y”-i kiterjedt, halványabb külső perem fogja körül, amely fokozatosan olvad bele az égi háttérbe. Érdekes, hogy az annyiszor hatásosnak bizonyuló OIII szűrő ezúttal rontott a látványon. A köd átmérője kb. 10' lehet, míg keskenyebbik része kb. 3'. Nagyon könnyű objektum. (Lőrincz Imre, 2002)

11 T, 54x: NGC 7023: Nagyon szép, fényes és részletgazdag reflexión köd. A csillagtól É-ra indul ki egy fényes nyúlvány, majd rákanyarodik a csillagtól ÉK-re lévő nagy, halvány körfelületre. A köd legfényesebb része a megvilágító csillagtól D-re látszik, de ez az oldal rövidebb mint az É-i. Nyugaton látszik egy kisebb, de nagyon fényes csomó. Két további csillagot láttam a ködbe ágyazva. (Kiss Péter, 2001)

15,2 T, 31x+H: Béta szűrő: Látványos ködegyüttes, kicsit hasonlít egy üstökösre. Az NGC 7023 adja a magot és a kómát, az LBN 475 pedig a csóvát. Az LBN 475 DNY-i irányba tartó, háromszög alakú, terebélyesedő foltokból és filamentekből tevődik össze. Az NGC 7023 centruma nagyon fényes, a halo kör alakú, de látszik benne 2-3 folt, illetve nyúlvány is. 83x: Az NGC 7023 nagyobb nagyítással rendkívül részletgazdag. A központi csillagot veszi körbe a köd legfényesebb része, bár a Ny-i

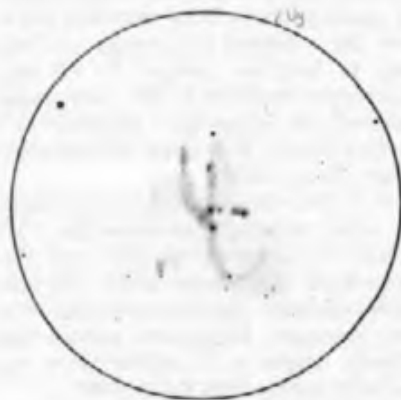
oldalán van benne egy ívelt, sötét rész. A köd nagy kiterjedésű, halvány halójában számos fényesebb ivdarab figyelhető meg. Ezek minthú teljesen össze-vissza helyezkednének el. Ny-i irányban egy erőteljes kinyúlás figyelhető meg. (Szabó Gábor, 1999)

16 T, 50x: NGC 7023: Könnyen észlelhető DF, melynek a közepén fényes csillag ragyog. Ez runtja a látványt megfigyelhetőség szempontjából. Nem egyenletesen fényes a köd. Az É-i és a K-i része egyformán homogén, a D-i és a Ny-i viszont csomós szerkezetű. Közülük a D-i a legfényesebb. (Hadházi Csaba, 2002) (Az NGC szerint a 7023 néhány csillag (7) ködösséggel (RF). A Guide kissé eltérő pozícióba jelöli őket, így a NY-I jelölés helyen valóban van egy külön halmaz, amely nagyon halvány csillagokból álló markáns csoportosulás. Viszont ezen a tájon jelöl Cr 477 néven egy másik nyílthalmazt is. Valószínűleg ez utóbbi a látványos halmaz, míg az NGC 7023 csillagait „elnyomja” a köd fénye. B.E.)

NGC 7023

11 T, 54x, LM= 47' (Kiss Péter)

Az NGC 7129 és részei

15,2 T, 83x, LM ~35' (Szabó Gábor)

NGC 7129 NY+DF, NGC 7133 DF Cep

15 T, 38x+Mizar észűró: Kis méretű diffúz köd, ami hozzávetőlegesen egy fejjel lefelé álló háromszögre hasonlít. Van egy halványabb, diffúzabb része is, ami a köd keleti részén helyezkedik el. (Szabó Gábor, 1997) **15,2 T, 83x:** Minden bizonnyal az eddig látott leglátványosabb reflexiós ködöm. Részletgazdagságban, látványban az Orion-ködhez hasonlítottam, bár semmi közös sincs bennük. Csillagokhoz kapcsolódó fényes kis pamacsok jellemzik a ködöt, ezek közül a középpontban levő „L” alakú a legfényesebb. Innen több különböző intenzitású nyúlvány indul ki. A ködbe több irányból is öblök nyúlnak be a fényes ívek közötti részen. (Szabó Gábor, 1999)

27 T, 120x: Nagyon szép NY-DF együttes a Cep szívében. Igaz ugyan, hogy a fordított „Y” alakú halmaz csak pár csillagból áll, az ezt övező köd miatt mégis látványos. A DF kb. 2'-es, közel kerek, és 3-4 csillagot borít. Nehéz elkülnteni hogy az É-i felében egy csillag ül-e, vagy az NGC 7133 fényesedik-e ki annyira. (Tóth Zoltán, 2002) (Ez a komplexum NGC 7129 néven szerepel a katalógusokban, mint néhány csillag alkotta halmaz, reflexiós köddel körülvéve. A 12' méretű köd részei az apró NGC 7133 (bipoláris), valamint az IC 5132, 5133, 5134 (reflexiós) ködök. B.E.)

NGC 7139 PL Cep

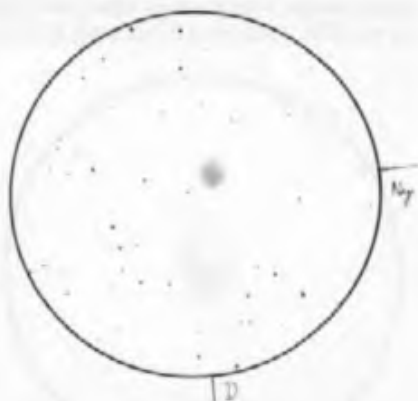
20 T, 111x: Nagyon nehezen, szinte alig elérhető PL. 1' átmérőjű, 13^m2-s. Mióta észlelek, ez a PL okozta a legnagyobb nehézséget, még a Helix-ködöt is könnyebben láttam meg (Gulyás Krisztián, 1997) 20 T, 83x: Roppant nehéz, éppen csak a láthatóság határán lévő PL. Fényessége 13^m0 körüli lehet, átmérője nagyon bizonytalan, de 40" körül van. A viszonylag nagy méret miatt a felületi fényessége rendkívül csekély. 111x: Negatív! Kb. 10 perces szemszoktatás után sem sikerült megpillantanom, bár volt három gyanús „bevillanás”. (Gulyás Krisztián, 1998)

24,4 T, 120x: Mint diffúz csillag (talán bolyhos). A majdnem reménytelen PL-t sokszor kerestem az Uranometria alapján. A rajzon jelöltem, hogy szerintem hol lehet, bár a látvány nem meggyőző. 186x: egy 11^m5–11^m8-s csillagú K-i két tagja közt éppen érezhető. FI./KI. váltogatással kiterjedt, de fényessége a megadott 13^m9 helyett inkább 13^m0 lehet. Ellenőrizendő! (Papp Sándor, 1997)

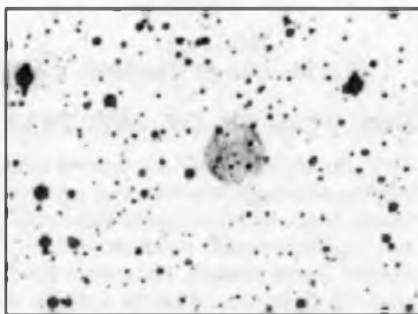
27 T, 214x+Mizar szűrő: A jó ég ellenére is nehéz objektum, köszönhetően 13^m5 körüli fényességének és több mint 1'-es méretének. Megjelenése kerek, míg színe halványzürke. Felülete számomra teljesen homogén. Középponti csillaga nem látszik, csupán a PL mellett DK-re egy halvány csillag. (Tóth Zoltán, 1998)

30,5 T, 169x: Nagyméretű, viszont alacsony felületi fényességű planetáris köd, 50x-es nagyítással sikerült is észrevétel nélkül átsiklani fölülte. Ezzel a nagyítással már viszonylag jól látszik a kb. 1,1–1,3 kiterjedésű, kör alakú objektum. FI.-sal időnként mintha bizonytalanul foltos lenne a felülete, ennek a részletnek a vizuális megerősítéséhez kellene egy jó ködszűrő. Központi csillaga nem látszik. A kb. 13^m2-s objektum szép, viszonylag gazdag csillagmezőben foglal helyet. (Kernya János Gábor, 2002)

35,5 T, CCD: A felvétel mellékleten látható. A ködfelületen és részben a peremen több viszonylag fényes csillag látszik, valamint kb. ugyanennyi halvány is, köztük a központi csillaggal (18^m1). A köd pereme fényesebb, mint a belső részek. A kontúrja nem szabályos, néhol beharapások díszítik. Felületén sötétebb foltok is vannak. (Berkó Ernő, 2001)

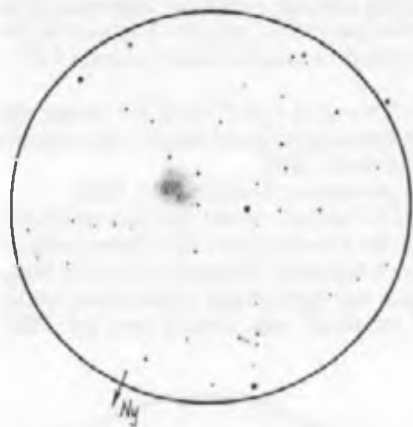
30,5 T, 169x, IM=17' (Kernya János Gábor)

35,5 T, CCD, kb. 6'x8' (Berkó Ernő)

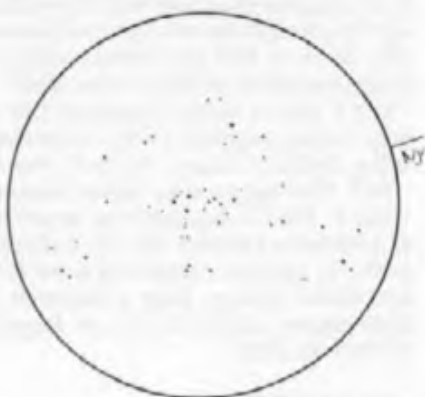
NGC 7142 NY Cep

11,4 T, 50x: Nagyon nehezen, ködösen felsztlő foltok halmazaként látszik. 3-4 csillag villan be néha. Kicsit nagyobb mint a 7160, és alakja körülbelül kör. 3 csomóban „sűrűsödik” az anyag. Szélén 3 fényes előtérscillag van. Nem túl látványos, de ezt az ég is okozhatja, no és a szeptedi fényszennyezés (Sánta Gábor, 2002)

NGC 7142

11,4 T, 50x, LM= 64' (Sánta Gábor)

NGC 7160

16 T, 50x, LM= 75' (Hadházi Csaba)

NGC 7160 NY Cep

5 L, 54x: Teljesen felbontott, fényes halmaz. Elég szegényes és nyílt, inkább aszterizmusnak tűnik. Tartalmazza az S 800 fényes, szélesen bontott kettőscillagot. Összesen 7 tagját látni, amelyek egy szabálytalan négyszögben helyezkednek el, és kékesfehér ill. sárgás színűek. A halmazban az S 800-tól DNy-ra egy standard és kissé eltérő pár van. (Ladányi Tamás, 1990)

8 L, 16x: Fényes kettős szélén halvány csillagsomó. 25-50x: 6 csillag, mini Del csillagképhez hasonló elrendezésben. 100x: Teljesen felbontottnak tűnik, bár a leghalványabb csillagai a látáshatáron vannak. Több mint tucatnyi csillag tűnik a halmazhoz tartozónak. (Berkó Emő, 1997)

10 T, 50x: Kellemes látványt nyújtó, viszonylag kicsiny kiterjedésű nyílthalmaz. A halmaz felületén 6 csillag vehető észre, ebből a két legfényesebb $8^m,0-8^m,5$ fényességű, és ez a két csillag egy tág kettőst alkot. A fennmaradó négy halvány csillag közül kettő szintén egy (de szorosabb) csillagpárt alkot. A két fényes csillagnak köszönhetően a halmaz keresőtávcsőben is könnyedén észrevehető, de ott még szinte csillagszerű a megjelenése. Az objektum áarzfényereége $7^m,5$. Az említett két csillag egy $5' \times 2,5'$ kiterjedésű, lágy, körös felületen figyelhető meg, mely ködösség nyilván további halvány és felbontatlan csillag jelenlétére utal. (Kernya János Gábor, 1998)

11 T, 96x: Kb. $10'$ átmérőjű, legalább 20-25 tagból álló, viszonylag laza NY. A halmaz legfényesebb csillaga (a LM közepén) határozottan sárga, a tőle mintegy ívpercnyire DK-re lévő csillag pedig kék. (Kiss Péter, 1998)

11,4 T, 20x: Már ezzel a nagyítással is szép látvány az izzó csillaghalmaz. 50x: 5–6 nagyon fényes tag (előtéricsillagok?) mellett néhány $11^m,5$ – $12^m,0$ környéki halmaztag ugrik be, amiket gríz-szemcsés ködösség övez. Nagyon jellegzetes a formája, a fényes tagok alkotta „Y” alakzat miatt. Mérete 7'–8'x5'–6', tehát kissé elnyúlt (K–Ny). Kis mérete miatt 20x-ossal izzó csillaggolyó. (Sánta Gábor, 2002)

15,3 T, 130x: Egy fényes, kb. $6^m,5$ -s csillagtól DK-i irányban látható a nyílthalmaz. Laza csillagegyüttes, amiben 6 fényesebb csillag dominál – ezek egy hegyesszögű és egy tompaszögű háromszöget formáznak. Környezetükben még 12–15 halmaztag látszik, de EL-sal több igen halvány csillag is sejthető. A halmaz elnyúlt, mérete 7–8 ívpercre becsülhető. (Csörgöcs Gábor, 2002)

15,5 T 100x: A halmaz karakterét 2 db kb. $7^m,0$ -s, és 4–5 db $9^m,0$ – $10^m,0$ -s csillag adja meg, melyek nagyjából K–Ny-i tekvésűek. A halmazban EL-sal még kb. egy tucatnyi csillag látható. A halmaz mérete 8' lehet. (Csuti István, 1999)

16 T, 50x: Nagyon szép, teljesen bontott, pazar halmaz. (Hudhúzi Csaba, 2002)

35,5 T, CCD: A képmező alig nagyobb, mint a halmaz mérete, így nem emelkedik ki feltűnően a háttérből. Kb. 25–30 csillagot vélek halmaztagnak, bár a képen még továbbbi, de halvány csillagokból is sok látszik. A hosszabb integrációval készült képeken feltűnő látvány, hogy a fényesebb tagok egy egybefüggő (reflexiósköd-szerű) ködösségben csücsülnek. De ezt független felvételek nem erősítik meg (pl. DSS). (Berkó Ernő, 2002)

vdR 143 DF Cep

15 T, 22x: Kis méretű, halvány, nehezen látszó diffúz köd. Egy csillagot vesz körbe. A köd nagyjából kerek, de K-i irányba van egy nagyon halvány, hosszúkás, diffúz része, ami a D-i oldalon kicsit huppadt. (Szabó Gábor, 1997)

15,2 T, 44x+OIII szűrő: Viszonylag fényesnek nevezhető köd. Megnyúltságával két fényesebb csillagot köt össze. K felé keskenyedik a köd, és valamelyest halványodik is ebbe az irányba. A Ny-i oldalon levő csillagtól K felé van egy fényesebb szál a ködben. (Szabó Gábor, 1999)

15,2 T, 44x, LM= 100' (Szabó Gábor)

BERKÓ ERNŐ

A téli-tavaszi időszak észlelési ajánlata a Jelenségnaplárban található. Az ajánlati területek térképei, az objektumok adatai, valamint észlelőlapok válasboríték ellenében igényelhetők Berkó Ernő rovatvezetőtől.